Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Etelä-Savon hyvinvointialue
5.11.2025

Asia: HE 113/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta.

Etelä-Savon hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä (HE 113/2025 vp) ja lausuu seuraavaa:

Ikääntyneen väestön määrä kasvaa voimakkaasti tulevina vuosina ja Etelä-Savossa yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa aina vuoteen 2034 asti. 75 vuotta täyttäneiden osuus koko väestöstä on nyt vuonna 2025 16,7 %, kun koko maassa vastaava luku on 11,6 %. Vuonna 2030 Etelä-Savossa osuus nousee 20,2 %, kun koko maassa osuus olisi 13,2 %. 80 vuotta täyttäneiden osuus ikääntyneistä on vuonna 2025 27 % ja sen ennustetaan kasvavan, kunnes vuonna 2045 osuus on 44 %. Palvelujen tarve kasvaa yleensä iän myötä, erityisesti vanhimmissa ikäryhmissä.

Etelä-Savon hyvinvointialueella on palvelurakennetta kehitetty niin, että se vastaa hyvin ikääntyvän väestön tarpeisiin. Kotona asuvia yli 75-vuotiaita oli syyskuussa 2025 93,8 % ja ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys oli vastaavana aikana 6,2 %. Kotihoidon peittävyys vastaavan ikäisestä väestöstä oli 8,2 %. Palvelutarpeen arviointi toteutuu 7-9 vuorokaudessa. Ympärivuorokautisen palvelun saatavuus toteutuu myös lain edellyttämissä määrärajoissa, asiakkaiden odotusaika vireilletuloajasta laskettuna on ollut ympärivuorokautisessa asumispalveluissa n .30-34 päivää ja yhteisöllisessä asumisessa n. 47 vrk. Perhehoidossa ja yhteisöllisessa asumisessa asiakasmäärät ovat kasvaneet.

Etelä-Savon hyvinvointialueella iäkkäiden palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluissa hyödynnetään jo nyt teknologisia ratkaisuja ja nämä ovat osa hyvinvointialueen sopeuttamisohjelmaa ja toimeenpantu osana RRP-hankkeita. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä arvioidaan teknologian soveltuvuus asiakkaalle ja se kirjataan palvelusuunnitelmaan. Kotiin vietävissä palveluissa on laajasti käytössä teknologiset ratkaisut, kuten mm. Gillie AI, lääkeautomaatit, kuvapuhelinpalvelu,

sähköinen ovenavaus ja laajat turvapalvelut, kuten paikantavat GPS-rannekkeet ja älykkäät ovihälyttimet. Gillie AI:n avulla kotihoidon asiakkaan voinnin muutoksista tulee herätteitä ja kotona pärjäämistä seurataan etänä ja asiakkaan kotona käyttämät turva- ja mittalaitteet on integroitu tietojärjestelmään. Asumispalveluissa on käytössä hälytyslattia / anturilattia ratkaisuja, hälytysmattoja, turvarannekkeita, hyvinvointimittarit / -rannekkeet, ovihälyttimet, liiketunnistimet sekä erilaisia muita sensoreita. Asumispalveluihin on tehty teknologian käytön suunnitelma. Kotihoidon säännöllisistä asiakkaista on etähoivan piirissä 8,2 % (asiakkaita on 2151 säännöllisessä kotihoidossa).

Henkilöstömitoitus on tällä hetkellä vähintään 0,6 hoitajaa / asiakas ympärivuorokautisessa asumispalveluissa. Osassa yksiköistä mitoitus on korkeampi, johtuen tilaratkaisuista ja/tai asiakkaiden hoitoisuudesta. Hallituksen esityksessä ympärivuorokautisen palveluasumisen toteutuneen henkilöstömitoituksen on aina oltava vähintään 0,6 työntekijää asiakasta kohti toimintayksikössä, jolla on yhteiset toimitilat ja oma työvuorosuunnittelu ja joka toimii yhden esimiehen alaisuudessa. Kuitenkin, jos henkilöstömitoitus on tätä suurempi, sitä saadaan pienentää enintään 0,04 työntekijällä asiakasta kohden, mikäli toimintayksikössä on käytössä teknistä valvontaa tai asiakkaiden sosiaalipalveluissa on käytössä teknologisia ratkaisuja, joilla voidaan korvata välitöntä asiakastyötä.

Etelä-Savon hyvinvointialue näkee, että teknologiaa tulee voida hyödyntää laajasti, koska väestön ikääntymisen myötä myös eläkkeelle jäävien työntekijöiden määrä kasvaa. Vuonna 2025-2026 ikääntyneiden palveluissa on yli 100 jo eläkeiän täyttänyttä työntekijää ja samaan aikaan jatkuvien yhteistoimintamenettelyiden takia ei esimerkiksi voida rekrytoida uusia työntekijöitä ns. rekrykiellon takia neuvotteluiden aikana. Hallituksen esityksessä teknologian hyödyntäminen 0,04 työntekijään asiakasta kohden nähdään liian tiukkana, koska asiakkaiden resurssitarpeet muuttuvat, jopa päivittäin. Lain mukaan yksiköissä tulee olla tarvetta vastaavat mitoitukset ja näkemyksemme mukaan tätä kohti pitäisi mennä, esim. RAI-seurantaa apuna käyttäen. Liian tiukat henkilöstömitoitus vaatimukset ja siihen mukaan lukien teknologiaratkaisut eivät takaa palvelun laatua k.o yksiköissä. Yksilöllisyys ja tarvetta vastaavat palvelut ja resurssit takaavat paremmin itsemäärämisoikeuden ja perusoikeuksien toteutumisen.

Teknologioiden kehitys on erittäin nopeaa ja uusia teknologioita, mitä voidaan hoiva- ja hoitotyössä hyödyntää, tulee käyttöön jatkuvasti lisää. Haasteena nähdään se, että jos teknologioiden hyödyntäminen rajataan esityksen mukaisesi vain 0,04 työntekijään asiakasta kohden, niin sääntely on mitä todennäköisemmin jo vanhentunut huomioiden teknologian kehityskulun. Lisäksi

tulevaisuudessa, kun henkilöstön saatavuus merkittävästi heikkenee, teknologioiden käyttö kasvaa sekä vahvistuu ja niiden hyödyntäminen on välttämätöntä.

Teknologioiden käyttö muissa ikääntyneiden palveluissa, kuten kotihoidossa ja yhteisöllisessä asumisessa on erittäin merkityksellistä jo siksi, että niiden avulla ikääntyvä henkilö voi asua turvallisesti ja itsenäisesti omassa kodissaan ja asuinympäristössään.

Lisäksi Etelä-Savon hyvinvointialue haluaa tuoda esille rahoituksen. Mikäli rahoituksen leikkaaminen on suoraan suhteessa henkilöstömitoituksen laskun kanssa, teknologiaan panostaminen on haastavaa, koska teknologian käyttöönotto vaatii rahaa investointeihin, sekä teknologiaa hankitaan yhä enemmän palvelusopimuksilla, joista syntyy jatkuvia kustannuksia. Eli henkilöstömitoituksen leikkaaminen ei voi olla suorassa suhteessa rahoituksen leikkauksen kanssa, muuten ei ole mahdollista panostaa teknologiaan.

Hyvinvointialueella ei ole huomautettavaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 10 e §:n muuttamisesta.

Etelä-Savon hyvinvointialue
5.11.2025

Niina Kaukonen
Ikääntyneiden palvelujen toimialajohtaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa EteläSavon hyvinvointialueen kirjaamosta.